

Remissyttrande över Palett för ett stärkt civilsamhälle (SOU 2016:13)

Övergripande

Folkbildningsrådet välkomnar betänkandet och konstaterar att det är angeläget att verka för en förbättrad samverkan mellan det civila samhällets organisationer och den offentliga sektorn, på kommunal, regional och statlig nivå, för att möta de olika utmaningar som samhället står inför idag. Det är viktigt att söka lösningar på hur samverkan kan ske med bibehållen respekt för civilsamhällets integritet och sektorernas olika förutsättningar. Fokus behöver läggas såväl på röstbärrollen som på en utförarroll. Folkhögskolor och studieförbund har stor erfarenhet av att verka i fältet mellan det offentliga och det civila samhället, i kraft av det förtroende som ligger i det offentliga stödet till en fri och frivillig folkbildning och i kraft av organisationernas djupa förankring i civilsamhället genom huvudmän, medlemsorganisationer och andra samverkansparter.

Folkbildningsrådets synpunkter på förslag och bedömningar i betänkandet

Kapitel 4, Förslag för att värna och stärka det civila samhällets roll i demokratin och samhället

Folkbildningsrådet tillstyrker förslagen vad gäller demokrati och mångfald. Folkhögskolor och studieförbund har stor erfarenhet av att fungera som demokratiskolor. Ett av statens syften med stödet till folkbildningen är att främja demokrati. Folkbildningen kan också bidra i lokala och regionala överenskommelseprocesser. Breda kontaktnät och pedagogisk kompetens är viktiga faktorer som gör att just folkbildningens organisationer kan bidra särskilt till meningsfulla dialoger och processer som leder till ökad förståelse och samverkan över sektorsgränserna.

Det finns också en stor erfarenhet hos folkhögskolor och studieförbund av arbete för att särskilt nå underrepresenterade grupper. Inom kort färdigställer Folkbildningsrådet en utvärderingsrapport om de grupper som idag inte deltar i folkbildningsverksamhet eller deltar i mindre utsträckning. Sannolikt kan slutsatserna i utvärderingsrapporten bidra till ökad kunskap om deltagande också i civilsamhället i stort.

Studieförbunden har också ofta tagit ett stort ansvar för att ge stöd till nya organisationer, vilket framgår av utredningen. Att läsa på folkhögskola kan för deltagarna bli en inkörsport till ett engagemang i civilsamhället. Inte minst kan studieförbund och folkhögskolor tjäna som en viktig länk i etableringen av nyanlända genom de kontaktytor med civilsamhället som man erbjuder.

Vad gäller den föreslagna satsningen i socioekonomiskt utsatta områden vill Folkbildningsrådet framhålla att studieförbund och folkhögskolor i många fall kan vara särskilt lämpade för att ta ett lokalt samordningsansvar genom att de redan är verksamma på plats och har stora kontaktnät i det övriga civilsamhället.

Kapitel 5, Förslag för att underlätta civilsamhällets verksamhet
Folkbildningsrådet tillstyrker utredningens förslag om ökat samarbete mellan myndigheter och civilsamhälle och om att införa krav på konsekvensanalys med avseende på civilsamhället. Civilsamhället är mångfacetterat och det behövs en ökad förståelse för dess många olika former för att bättre kunna förutse konsekvenser av regeländringar och lagstiftning.

Med utgångspunkt i att behovet är stort för civilsamhällets organisationer att kunna finansiera långsiktigt hållbara verksamheter för att möta samhällsutmaningar delar vi utredningens bedömning att det är angeläget att göra en översyn av kriteriet ”nyskapande” i lagen om Allmänna arvsfonden. Det är angeläget att aktörer som i projektform utvecklat verksamheter med hög kvalitet kan få finansiering så att de kan fortsätta verksamheten även efter tre år och att de medel som finns att tillgå kan användas så att de ger största möjliga nytta för samhället.

När det gäller de av utredningens förslag som rör enskilda regelverk väljer Folkbildningsrådet att inte lämna några synpunkter annat än att konstatera att det är viktigt att i lagstiftning och regelverk ta hänsyn till civilsamhällets särart och organisationernas ideella och ofta samhällsnyttiga ändamål.

Kapitel 6, Förslag för att förbättra civilsamhällets möjligheter att delta i offentlig upphandling

De av utredningen föreslagna åtgärderna skulle enligt Folkbildningsrådets bedömning underlätta för folkhögskolor och studieförbund att delta i offentlig

upphandling eller ingå partnerskap med kommuner kring olika uppdrag. Folkbildningsrådet tillstyrker förslagen och vill understryka att upphandlande myndigheter har en nyckelroll och behöver ökad kompetens för att inte oavsiktligt ställa krav som missgynnar civilsamhällets organisationer eller krav som inte fångar de mervärden som civilsamhället kan erbjuda i rollen som utförare. Det finns redan idag utrymme att underlätta för civilsamhällets organisationer att delta i offentlig upphandling. Vår bedömning är att det finns ett intresse hos såväl flera av studieförbunden som flera folkhögskolor att åta sig fler uppdrag åt det offentliga om förutsättningarna ges. Idag ställs det ibland krav som missgynnar ideella organisationer i förhållande till företag, till exempel genom krav på intyg om kreditvärdighet, vilket innebär en kostnad som företag slipper.

Kapitel 7, Förslag om administrativt stöd

I fråga om administrativt stöd spelar särskilt studieförbunden en viktig roll idag. Civilsamhället har med hjälp av offentliga bidrag själva organiserat ett stöd, bland annat genom studieförbund och folkhögskolor, inte minst när det gäller utbildning av funktionärer och grundläggande förenings- och ledarskapsutbildning. Det är inte heller ovanligt att till exempel studieförbund lokalt stöttar organisationer genom att bistå i arbetsgivarrollen, med lokaler eller annan administration. Det finns ett stort värde för civilsamhällets självständighet i att stöd inte ges av det offentliga utan inom civilsamhället, men också i att stödet kan bli mer riktat och behovsanpassat.

Att myndigheter ger relevant och lättillgänglig information och stöd inom sina respektive ansvarsområden måste vara en självklarhet. Kan det genom MUCF:s försorg också ske en samordning av sådan information och stöd är det naturligtvis värdefullt. Om man vill gå längre och ge ett mer kraftfullt stöd så att fler organisationer kan bildas och fler människor engageras inom det civila samhället bör man överväga om inte den organiserade folkbildningen kan åta sig ett större uppdrag för att på ett effektivt sätt nå ut brett över hela landet.

För Folkbildningsrådet

Catharina Håkansson Boman
ordförande

Box 38074
100 64 Stockholm

BESÖKSADRESS:
Rosenlundsgatan 50

TEL: 08-412 48 00
ORG-NR: 802015-8690

folkbildningsradet.se
info@folkbildningsradet.se